Guld fra Gørding

Af Morten Søvsø

Som mange andre steder i Danmark yder amatørarkæologer med metaldetektorer også her på egnen betydelige bidrag til at kaste nyt lys over fortiden. Også lokalårbogen har tidligere behandlet emnet. Både i 2018 og 2019 kom Gørdingegnen i fokus på grund af to guldfund, som skal omtales her. Begge fund er gjort af Jean Stockholm. Det sidste dog sammen med Doris Birch Mathiesen.

Guldmønten er fundet i august 2018. Den er godt 2 cm i diameter og blev slået i år 1180 af Kong Alfonso d. 8. af Castilien, der var kristen konge i den nordlige del af Spanien, mens resten af den Iberiske Halvø var muslimsk under navnet Al-Andalus. Alfonso var konge i årene 1158-1214.

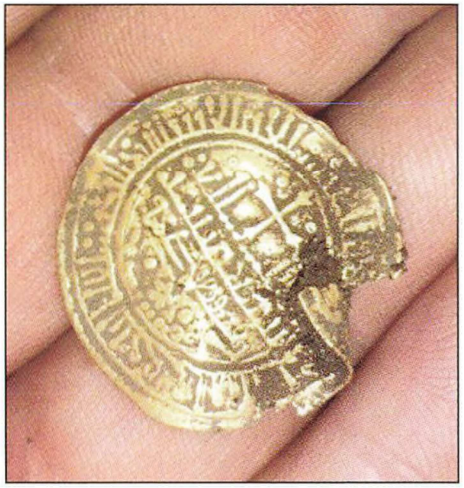

Guldmøntens for- og bagside. *(Foto i privat eje)*

Mønten er på forsiden forsynet med et kors, mens teksten på arabisk lyder *"Kirkens imam. Den store pave i Rom"*. Den sidste del af teksten er en rettelse, idet der i stedet for paven og Rom uden tvivl har stået Allah.

Langs møntens rand står teksten: *"I Faderens, Sønnens og Helligåndens navn. En Gud alene, de troende og de døbte vil blive frelst"*.

På bagsiden står Kong Alfonsos navn, møntstedet Toledo og årstallet 1218. Det er angivet efter den safariske kalender og svarer til 1180 efter kristen tidsregning.

På bagsiden af mønten er der spor af et nålefæste, der viser, at den har været båret som et smykke. Den er antagelig tabt ved et uheld, hvor mønten har løsnet sig fra nålefæstet.

Hvordan den er havnet på marken ved Gørding, kan vi ikke vide. Men vi ved, at der på den tid var en livlig trafik af pilgrimme der sejlede fra og til Ribe. Målet for disse rejser var Jakobs grav i Santiago de Compostela. Det er således ikke usandsynligt at mønten er hjembragt af en velhavende pilgrim som souvenir.

Gørdingslangen er et lille hængesmykke ca. 3x2 cm, fundet i februar 2019. Sammenrullede slanger kendes som motiv fra både vikingetid og den forudgående periode. Slangen er udsmykket med filigran i form af blomster, dannet af meget små guldkugler og guldtråde. Ryggens mønster minder mest om en hugorm. På bagsiden er der et øje, hvori der er en guldtråd med to grønne glasperler.

Gørdingslangen. *(Foto i privat eje)*

Smykket kan på grund af sin kunstneriske stil dateres til 900-årene. Det bærer præg af brug og kan være brugt gennem flere årtier inden det blev tabt.
Slangen er et universelt symbol på bl.a. kraft og kendes både fra asatroen og kristendommen. Hvilken betydning Gørdingslangen har været tillagt, kan vi ikke vide.
Smykket er af meget høj kvalitet som guldsmedekunst og må stamme fra et værksted med tilknytning til samfundets elite; i dette tilfælde antagelig Jellingkongerne. Herfra er det måske givet som gave til en af kongens undersåtter, en af egnens stormænd. Disse stormænd kender vi ikke navnene på, men andre fund som skattene fra Fæsted og Vester Vedsted og ryttergraven fra Grimstrup vidner om deres tilstedeværelse på den tid.

Litteratur:
Lokalårbogen 2016 med bidrag af Elisabeth M. Rasmussen, Mogens Hansen og Dan Christensen om amatørarkæologi og metaldetektorfund.
Gørding-slangen – et mesterværk i guldfiligran fra vikingetiden af Morten Søvsø, 2019. i: Sydvestjyske Museers Arkæologiblog på sydvestjyskemuseer.wordpress.com

Om forfatteren:
Morten Søvsø (f. 1971) er leder af Arkæologienheden og overinspektør på Sydvestjyske Museer. Cand. mag. i Middelalderarkæologi og Forhistorisk arkæologi, Aarhus Universitet.